

ДЕКЛАРАЦИЈА О ЗАБРАНИ КОПАЊА ЛИТИЈУМА И БОРА

Полазећи од међународних конвенција Уједињених нација и преговарачког поглавља 27. у процесу приступања Европској унији који се баве заштитом животне средине, те члана 74. Устава Републике Србије који гарантује грађанима право на здраву животну средину као једно од општих људских права, регулисаним Законом о заштити животне средине;

Позивајући се на зборник радова Српске академије наука и уметности којим најеминентнији стручњаци који су грађани Републике Србије упозоравају да би експлоатација литијума у западној Србији довела до потпуног уништавања животне средине и трајног угрожавања здравља наше деце, наших породица, те да не постоји ниједан оправдан разлог да се та руда ископава на начин који предвиђа компанија Рио Тинто;

Подсећајући на народну иницијативу, којом се тражи трајна забрана експлоатације литијума и бора коју је потписало више од 38 хиљада људи а коју тренутна политичка елита одбија да уврсти у дневни ред Народне скупштине Републике Србије већ скоро пуне две године;

Указујући на скорашњу оцену Одбора за заштиту животне средине Универзитета у Београду да пројекат „Јадар“ компаније Рио Тинто нема разумно образложење са економског, еколошког, социјалног, ни моралног становишта и да се противе обнови његове реализације;

Имајући у виду досадашње катастрофалне извештаје о ископавању литијума широм света у земљама као што су Папуа Нова Гвинеја, Индонезија, Камерун, Намибија, Аустралија, Мозамбик, Мадагаскар где је ископавање изазвало масовно угрожавање здравља, уништење биљног и животињског света, трајно загађење воде, ваздуха и земљишта те тровања хране за исхрану становништва; а без економског дориноса народу тих земаља;

Схватајући да су наша села и градови у којима живе наша деца и породице, због огромне корупције, те снажних притисака и интереса домаћих политичких елита на власти препознати само као извор за експлоатацију руда, лично богаћење и додворавање спољним интересима, а да до сада није представљена званична студија која би негирала негативне утицаје на здравље свих људи који живе у Србији;

Подсећајући да исти директан ризик постоји у суседној БиХ на простору Републике Српске чија је Народна скупштина одбила да усвоји Декларацију о противљењу отварању рудника литијума и бора на територији општине Лопаре, удаљине мање од 30 километара ваздушне линије од границе са Републиком Србијом;

Полазећи од чињенице да се реализацијом пројекта са Рио Тинтом од грађана Србије отуђују ресурси које им је природа дала и трајно предају у власништво странијој компанији која ће на томе профитирати;

Свесни да су од 2013. године до данас на готово целој територији Србије одобрена истраживања литијума и других минерала које спроводе различите стране компаније, те да ће уколико се крене у експлоатацију литијума то бити само почетак претварања целе Србије у рударско окно;

Упозоравајући да би започињањем рударења у овим околностима садашња политичка елита у Србији директно угрозила живот, здравље и опстанак становника Републике Србије, а без економске користи за наше грађане, те у циљу заштите националног интереса првога реда;

НАРОДНИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ УСВАЈА

ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЗАБРАНИ КОПАЊА ЛИТИЈУМА И БОРА У СРБИЈИ

**и позива СВЕ ГРАЂАНЕ, УДРУЖЕЊА, ПОКРЕТЕ, НАУЧНЕ РАДНИКЕ И
ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ НА ЗАЈЕДНИЧКУ АКЦИЈУ У ЦИЉУ**

1. ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ГРАЂАНА СРБИЈЕ

Заштита живота, здравља и опстанка грађана Србије, а на првом месту становника угрожених села и градова где су предвиђена и где се спроводе истраживања налазишта литијума и бора: Горње Недељице, Лозница, Шабац, Владимирци, Коцељева, Ваљево, Пожега, Љиг, Лајковац, Мионица, Горњи Милановац, Аранђеловац, Топола, Крагујевац, Рековац, Јагодина, Варварин, Блаце, Врање, Бујановац, Трговиште, Ниш, Мерошина, и многим другим широм Србије морају да буду примарни циљ;

2. ЗАШТИТЕ ИЗВОРА ЗДРАВЕ ХРАНЕ, ВОДЕ И ВАЗДУХА

Заштита чистих и здравих извора воде, земљишта и ваздуха у нашим селима и градовима како би наша деца одрастала као здрави људи и како би остали да живе и раде у својој земљи;

3. ХИТНЕ ЗАБРАНЕ ИСТРАЖИВАЊА И ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ ЛИТИЈУМА И БОРА

У складу са Уредбом Владе Републике Србије о престанку важења Уредбе о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар” од јануара 2022. захтевамо хитну забрану истраживања и потенцијалне експлоатације литијума и бора у Србији;

4. ИЗМЕНЕ ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ

Усвајање Закона о изменама и допунама закона о рударству и геолошким истраживањима по хитном поступку којим се трајно забрањују примењена геолошка истраживања, експлоатација и прерада руде бора и литијума;

5. ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА СРБИЈЕ

Развој Србије не сме да почива ни на једној активности која доводи у питање будућност и опстанак свих наших грађана, укључујући и наше потомке и будуће генерације, већ треба да иде у корак са развијеним земљама Европске уније и света и то на начин који ће суштински унапредити живот нашег народа. Уместо тога, развој треба да се темељи на производњи здраве хране и савременим технологијама која неће доводити у питање безбедност живота и здравља грађана, а економска корист од њиховог рада и производње ишла би директно грађанима Србије;

6. МОБИЛИЗАЦИЈЕ ГРАЂАНА

Мобилисање свих наших грађана, а посебно становника поменутих села и градова, чланова удружења, покрета, научних радника и политичких странака с циљем очувања нашег здравља, животне средине и будућности наше деце;

7. ПОЗИВАЊА НА ОДГОВОРНОСТ

Позивамо на одговорност сваког ко се усуди да склапа договоре са страним компанијама а који би директно угрозили безбедност и здравље грађана Србије што им је Уставом загарантовано и који би им отуђили природне ресурсе наше земље, а који припадају искључиво народу.

Само уједињени у снажном грађанском отпору можемо се одупрети одлукама власти и заштитити нашу земљу, здравље и будућност наредних генерација. Позивамо вас да се сви заједно укључимо у борбу против експлоатације литијума и бора.

***Народни покрет Србије**
у Београду, 29. јун 2024.*